

Nr 58.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1919 kl. 1/22 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 4, 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

I en till riksdagen den 21 mars 1919 avlåten proposition, nr 380, som hänvisats till bankoutsrottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga nedan intagna förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 4, 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension,

dels ock medgiva att — utöver vad i 17 § av förenämnda lag finnes stadgat i fråga om beräkning av tjänstår för erhållande av pension — i sådant hänseende även må få beräknas tid, under vilken tjänst innehavare vid statens provningsanstalt innehaft befattning vid tekniska högskolans materialprovninganstalt.

Omförmälda förslag är av följande lydelse:

3 §.

Såsom underlag för bestämmande av pensions belopp skall, där ej särskilt pensionsunderlag blivit i lönestaten fastställt, tjäna:

a) för tjänst, med vilken jämte lön tjänstgöringspenningar eller ortstillägg äro förenade, hela lönen;

b) för annan tjänst, två tredjedelar av lönen.

Vid beräkning av pensionsunderlag för tjänst, med vilken förmån av boställe, prebende, donation eller annan dylik förmån är förenad, skall lönen, därest den av sådan anledning minskats med ett belopp, som finnes i lönestaten angivet eller med ledning därav kan bestämmas, ökas med detta belopp.

Ej må för någon tjänst pensionsunderlag beräknas till högre belopp än sex tusen kronor.

I fråga om beräkning av pensionsunderlag för vissa lärare i övningsämnen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och statens folkskoleseminarier skall gälla vad därom särskilt är stadgat.

4 §.

Pension är till sitt belopp antingen *hel* eller *avkortad*.

Hel pension utgör, där ej för särskilt fall annorlunda är stadgat, samma belopp som det för tjänstinnehavaren vid tiden för hans avgång från tjänsten gällande pensionsunderlag; dock skall, för tjänstinnehavare, som under kortare tid än fem år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension utgöra en femtedel av sammanlagda beloppen av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna fem åren varit för tjänstinnehavaren gällande; och skall, därest sådan tjänstinnehavare under någon del av nämnda tid, utan att tillika innehava tjänst, som i denna lag avses, innehaft annan statstjänst, med vilken rätt till pension är förenad, pensionsunderlag beräknas jämväl för den tid, sådan tjänst innehafts, och därvid tillämpas de i 3 § givna föreskrifter.

Avkortad pension utgör viss del av hel pension och beräknas på sätt i 7 § föreskrives.

Där vid beräkning av pensions belopp detta icke slutar å helt tiotal kronor, skall det ökas till närmast högre tiotal kronor.

I fråga om beräkning av pension för vissa lärare i övningsämnen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och statens folkskoleseminarier gäller vad därom särskilt är stadgat.

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder:

för manlig tjänstinnehavare vid uppnådda sextiosju levnadsår och trettiofem tjänstår;

för kvinnlig tjänstinnehavare vid uppnådda sextio levnadsår och trettio tjänstår;

dock att sådan rätt inträder:

a) för kvinnlig befattningshavare, tillhörande sjukvårds- eller ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka, samt för ämneslärarinna vid blindundervisningsanstalterna: vid femtiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

b) för yrkesinspektris och kvinnlig assistent inom yrkesinspektionen: vid sextio levnads- och tjugu tjänstår;

c) för tjänsteman, som varit anställd vid beskickning eller konsulat i Ostasien eller Brasilien minst fem år, för mästerlots och lots samt för manlig befattningshavare, tillhörande sjukvårdspersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka: vid sextio levnads- och trettio tjänstår;

d) för provinsialläkare: vid sextiotvå levnads- och tjugu tjänstår;

e) för fyringenjör och verkmästare vid lotsstyrelsen, befälhavare å lotsverkets ångfartyg Vega, å lotsverkets ångfartyg anställd maskinist och uppbördsman, å fyrskepp anställd fyrmästare eller reservfyrmästare, fyrvaktare och befälhavare eller reservfyrvaktare, fyrvaktare samt fyrbiträde, övermontör, stationsmästare, maskinist och montör samt sluss-, bro-, kanal- och hamnvakter vid statens vattenfallsverk, manlig befattningshavare, tillhörande ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka, betjante vid tullverkets kust- och gränsbevakning, gymnastiklärare och musiklejare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna, de vid blindundervisningsanstalterna anställda lärare ävensom beridare vid hingstdepå: vid sextiotvå levnads- och trettio tjänstår;

f) för förste provinsialläkare: vid sextiofem levnads- och tjugutre tjänstår;

g) för tjänstemän vid statens vattenfallsverk, anställda såsom överingenjör vid kanalverk och driftingenjör vid kraftverk, för yrkesinspektör och manlig assistent inom yrkesinspektionen ävensom underinspektör, för bergmästare, gruvingenjör, sprängämnesinspektören och inspektör över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring, för chefen för statens provningsanstalt samt avdelningschef och förste avdelningsingenjör vid anstalten, för lärare vid universitetet, karolinska mediko-kirurgiska institutet, tekniska högskolan, gymnastiska centralinstitutet, farmaceutiska institutet, tandläkarinstitutet, undervisningsanstalterna för barnmorskor, veterinärintitutet, Chalmers tekniska institut, fria konsternas akademi, musikaliska akademiens konservatorium, skogshögskolan samt lantbruksinstitutet vid Ultuna och lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, för folkskolinspektör, för föreståndare och överassistenter vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruks-

området, för avdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt ävensom för statskonsulenter i olika grenar av lanthushållningen samt länsveterinärer: vid sextiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

h) för rektorer och lektorer vid tekniska fackskolor och tekniska gymnasier: vid sextiofem levnads- och trettio tjänstår;

i) för läkare vid hospital eller asyl för sinnessjuka, ämneslärare vid allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarier samt annan övningslärare vid sådan läroanstalt än de under e) särskilt angivna ävensom för lärare vid skeppsgosseskola: vid sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår;

k) för den manliga bevakningspersonalen vid fängvårdsanstalterna, maskinist och förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, lotskapten, lotslöjnant, överlots, å fast fyr anställd fyrmästare, uppbördsfyrvaktare, fyrvaktare och fyrbiträde, postvaktbetjänte, följande till statens vattenfallsverk hörande tjänstemän, nämligen överingenjörsassistent, distriktsingenjör, kanalingenjör, kanalinspektör, driftverkmästare, instrumentmakare, reparationsmästare, befälhavare å bogserbåt, förman och maskinskötare, landsfogde och landsfiskal, betjänte vid tullverkets lokalförvaltning, skogsförvaltare och skogsvaktare vid universitetet i Uppsala, andra ämnes- och övningslärare vid statens läroverk än de under e), g), h) och i) särskilt angivna ävensom statsgeologer, lantbruksingenjörer och distriktslantmätare, förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten samt föreståndare och skogsrättare vid statens skogsskolor, distriktschefer och distriktsingenjörer i väg- och vattenbyggnadsdistrikten ävensom observatorer, geodeter, kartografer, manliga ritare och gravörer vid rikets allmänna kartverk samt förste aktuarie, aktuarie, kartograf, manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket: vid sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår;

l) för chefen för lantbruksstyrelsen: vid sextiosju levnads- och tio tjänstår såsom chef för nämnda styrelse;

m) för lantbruksinspektoren vid statens uppfostringsanstalt å Bona, ledamöterna å skolöverstyrelsens yrkesskolavdelning, byråchefen för lantbruksärenden i lantbruksstyrelsen och lantbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och ordförande i anstaltens nämnd: vid sextiosju levnads- och tjugufem tjänstår.

6 §.

Skyldighet att från tjänsten avgå inträder:

a) för innehavare av domarämbete vid fyllda sjuttio år eller, där

han, efter att hava uppnått de i 5 § för rätt till hel pension stadgade levnads- och tjänstår, oavbrutet under sex månader på grund av sjukdom varit och fortfarande finnes vara till tjänstgöring oförmögen;

b) för annan tjänstinnehavare vid uppnående av den i 5 § stadgade levnadsålder, Konungen eller, där viss ämbetsmyndighet äger att från tjänsten avskeda, den myndighet obetaget att låta med avskedet anstå, därest och så länge tjänstinnehavaren prövas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre än till fyllda sjuttio år;

c) för tjänstinnehavare, som icke uppnått den i 5 § stadgade levnadsålder, där han, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen;

d) för tjänstinnehavare, som träffats av olycksfall i tjänsten, där olycksfallet finnes för framtiden medföra oförmåga till tjänstgöring.

Befinnes tjänstinnehavare vara av sjukdom eller minskad arbetsförmåga urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, och har sådan tjänstinnehavare tillika antingen, där enligt 5 § rätt till hel pension inträder vid sextiosju levnadsår, uppnått en levnadsålder av minst sextiofem år, eller, där enligt samma paragraf rätt till hel pension inträder vid sextiotvå år eller fråga är om läkare vid hospital eller asyl för sinnessjuka eller förste provinsialläkare, som tillika är provinsialläkare, uppnått en levnadsålder av minst sextio år, eller, där fråga är om maskinist eller förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, skogsförvaltare eller skogsvaktare vid universitetet i Uppsala, tjänstinnehavare inom den förvaltande eller bevakande personalen vid skogsstaten, föreståndare eller skogsrättare vid statens skogsskolor, betjänte vid tullverkets lokalförvaltning eller de i 5 § k) omnämnda tjänstemän vid lotsverket, rikets allmänna kartverk, sjökartverket och statens vattenfallsverk, uppnått en levnadsålder av minst sextiotre år, eller ock, där fråga är om yrkesinspektris, kvinnlig assistent inom yrkesinspektionen, mästrelots eller lots, uppnått en levnadsålder av minst femtioåtta år, äge Konungen, uppå därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklara sådan tjänstinnehavare skyldig att från tjänsten avgå.

Denna lag träder i kraft, i vad angår 3 och 4 §§ dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, samt i övrigt den 1 januari 1920.

Utredningen i ärendet återfinnes i ovanberörda statsrådsprotokoll, till vilket utskottet får hänvisa.

Propositionen avser införandet i civila pensionslagen av bestämmelser rörande

dels vissa lärare i övningsämnen,

dels kvinnliga assistenter inom yrkesinspektionen,

dels sjukvårds- och ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka,

dels bergmästare, gruvingenjörer, sprängämnesinspektören och inspektörer över elektriska anläggningar,

dels ock befattningshavare vid statens provningsanstalt.

Utskottet, som vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag icke funnit något att mot detsamma erinra, hemställer,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 380 må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 maj 1919.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Gustafsson, Neiglick, Wickman, Roos, Enhörning* och *Modig* samt

av andra kammaren: herrar *Kristensson, Bogren, Borg, Sommelius, Jonsson* i Gumboda *Edbom* och *Borggren*.
